

Stockholms
universitet

Universitetsstyrelsen

BESLUT
2019-02-18

Dnr SU FV-1.1.1-4175/18

Åsa Borin
biträdande universitetsdirektör

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

Budgetunderlag för Stockholms universitet för perioden 2020–2022

Sammanfattning av förslag och yrkanden

Stockholms universitet överlämnar härmed budgetunderlag för perioden 2020–2022.
Sammanfattningsvis yrkar Stockholms universitet på följande:

- att Akademiska Hus får ett samhällsuppdrag då marknadshyresprincipen får orimliga effekter för lärosäten i storstadsregioner
- att ersättningsnivåerna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå höjs reellt
- att utbyggnaden av lärarutbildningen åtföljs av ökade basanslag för forskning
- att regeringen säkerställer den långsiktiga finansieringen av driften av MAX IV
- att regeringen verkar för en lösning avseende de nordiska samarbetsorganen som även framgent medger finansiering av samarbeten inom excellent forskning.

Inledning

Stockholms universitet verkar för internationellt konkurrenskraftig forskning och utbildning. Med flest helårsstudenter av Sveriges universitet (2017) och med en stark grundforskningsprofil har universitetet även en central samhällsuppgift att fylla.

Stockholms universitet värnar de grundläggande akademiska värdena autonomi och akademisk frihet. Integritet och rättvisa ska känneteckna universitetets verksamhet inom såväl

forskning och utbildning som i myndighetsutövning och administration. Kunskap, upplysning och sanningsökande är ideal som präglar Stockholms universitet.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Stockholms universitet har ett brett utbildningsutbud inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och naturvetenskap. Programutbildningar på kandidat- och masternivå som syftar till relevant yrkeskunskap utgör kärnan. De kompletteras av ett stort utbud fristående kurser för bildning och livslångt lärande. Som huvudstadsuniversitet lägger Stockholms universitet särskild vikt vid att erbjuda utbildningar som svarar mot samhällets och regionens behov.

Efter att ha överproducerat under ett antal år underproducerade lärosätet 2017 och beräknar att underproducera fram till och med 2020. Underproduktionen beror delvis på lågt söktryck inom vissa områden, vilket kan bero på den goda arbetsmarknaden i Sverige. Det låga söktrycket har medfört att det inte varit möjligt att bygga ut lärarutbildningarna i den takt som anges i regleringsbrevet. Underproduktionen beror också på att de neddragningar som universitetet gjorde i syfte att minska den tidigare stora överproduktionen blev mer kraftfulla än beräknat. Underproduktion är kostsam både för lärosätet, eftersom personalkostnader är trög-rörliga, och för samhället i form av uteblivna examinerade. I syfte att nå takbeloppet tidigare än 2021 kommer Stockholms universitet att vidta ett antal åtgärder. Bland annat pågår arbete med att förbättra genomströmningen på lärarutbildningarna. Vidare kommer universitetet att omfördela resurser från utbildningar med lågt söktryck till utbildningar med högre söktryck samt starta nya utbildningar. Trots den beräknade underproduktionen anser Stockholms universitet att det är viktigt att takbeloppet bibehålls på nuvarande nivå den närmaste treårsperioden. Stockholm är en expansiv region med stor inflyttning och universitetet kommer därför på sikt att kunna utbilda upp till takbeloppet.

Utbildningskvalitet och ekonomiska förutsättningar

Rimliga ekonomiska förutsättningar för att kunna bedriva utbildning på grundnivå och avancerad nivå är en förutsättning för den ekonomiska utvecklingen och tillväxten i en kunskapsnation som Sverige. Utbildningsanslagen har urholkats alltsedan nuvarande resurstillsdelningsmodell infördes samtidigt som kraven på utvärdering och återrapportering ökat, något som innebär påfrestningar för verksamheten.

Ett exempel är det nya kvalitetssäkringssystemet som ställer ökade och mer formaliserade krav på lärosätena att göra interna granskningar av sina utbildningar samtidigt som UKÄ fortsatt kommer att utvärdera lärosätena. Kostnaderna för detta innebär att det finns mindre tillgängliga medel för att bedriva utbildningarna. Att läget redan är ansträngt framkommer i UKÄ:s rapport *Lärladd tid i den svenska högskolan*; Studenter inom humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik erbjuds i snitt åtta timmars undervisning per vecka. Detta understiger de nio timmar per vecka som i förarbetena som låg till grund för dagens ersättningssystem anges som ett minimum för att kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Även de ökande lokalkostnaderna, som till del beror på att Akademiska Hus tillämpar marknadshyresprincipen, bidrar till att mindre resurser finns tillgängliga för att bedriva utbildning. Detta har lett till att den särskilda höjningen av ersättningen inom vissa utbildningsområden delvis använts för att finansiera lokalkostnader istället för ökad kvalitet i utbildningen.

Bedömningen är att det blir allt svårare att genom effektivitetsåtgärder upprätthålla en hög utbildningskvalitet. Det är därför nödvändigt att de reella utbildningsresurserna per student på sikt ökar. Förutom tillräckliga resurser är även en långsiktighet i tilldelning av utbildningsuppdrag avgörande för att säkra hög kvalitet i utbildningen.

Läraryt utbildning

Stockholms universitet bedriver i dag Sveriges största läraryt utbildning och arbetar systematiskt med att stärka och utveckla den.

Behov av forskning och forskaryt utbildning med anknytning till läraryt utbildning

Kvaliteten i läraryt utbildningarna är beroende av tillgången på disputerade lärare som har förankring inom för utbildningen relevant ämnesforskning och utbildningsvetenskaplig forskning. Läraryt utbildningen har byggts ut i flera omgångar de senaste åren men dessa utbyggnader har inte åtföljts av motsvarande ökning av lärosätenas basanslag för forskning. Bristen på lektorer och professorer inom vissa områden, särskilt inom didaktiska ämnen, är stor och alla lärosäten konkurrerar därför om dem som finns. Det är därför av största vikt att utbyggnaden av läraryt utbildningen åtföljs av en ökning av basanslaget för forskning så att antalet forskaryt utbildade inom området på sikt ökar.

Dimensionering av läraryt utbildningen

Söktrycket till universitetets reguljära läraryt utbildningar ligger på under två behöriga förstahandssökande per antagen student, samtidigt som behovet av utbildade lärare är fortsatt stort. Då ungdomskullarna beräknas vara förhållandevis små de kommande åren, är det inte troligt att söktrycket kommer att öka väsentligt under perioden. Stockholms universitet bedömer därför att utbyggnad av nybörjarprogrammen utöver vad som redan beslutats inte är en framkomlig väg för att råda bot på läraryt bristen. Universitetet har goda erfarenheter av verksamheten med kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Eftersom KPU innebär en kortare väg till läraryt legitimation och genomströmningen är hög är det en kostnads- och tidseffektiv utbildning. Stockholms universitet fokuserar därför på att – inom ramen för nuvarande takbeloppsnivå – vidareutveckla denna. Det handlar till exempel om att erbjuda KPU på distans, på deltid respektive med förhöjd studietakt. Dessutom ser universitetet över möjligheterna att utforma en KPU för grundlärare. Utmaningar i detta arbete är att definiera förkunskapskraven och innehållet i utbildningen. Om universiteten ska kunna erbjuda KPU för grundlärare kommer det att krävas en förordningsändring.

Universitetet har även haft goda erfarenheter av KPU för forskaryt utbildade, men kan efter tredje antagningsomgången konstatera att satsningen dränerar ordinarie KPU på sökande med

forskarutbildning. Satsningen är dessutom relativt kostsam och Stockholms universitet föreslår därför att resultaten av UKÄ:s utvärdering inväntas innan beslut om eventuell förlängning fattas.

Utveckling av verksamhetsförlagd utbildning och samverkan med skolan

Stockholms universitet inledde på eget initiativ försöksverksamheten med övningsskolor och övningsförskolor inom lärarutbildningarna redan 2010. Stockholms universitet är dock inte en del av den nationella satsningen på övningsskolor, och de särskilda anslag för övningsskolor universitetet haft sedan 2012 löper parallellt med den nationella satsningen.

Den långsiktiga målsättningen med övningsskoleprojektet var att ge kunskap och erfarenheter som kan vidareutvecklas i en verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som kommer samtliga lärarstudenter vid universitetet tillgodo. Under 2018 har en ny modell för VFU vid Stockholms universitet tagits fram i dialog med regionens kommuner, och modellen kommer gradvis att implementeras med start 2019. Modellens uppbyggnad utgår från befintliga övningsskolor och övningsförskolor och syftar till att samla ett antal förskolor och skolor i samverkansenheter, så kallade kluster, för att där kunna uppnå den närmare samverkan mellan universitets- och skolverksamheten som präglat övningsskoleprojektet, med bland annat hög koncentration av studenter och utbildade handledare samt professionsutvecklande aktiviteter.

Stockholms universitet anser att höjd ersättningsnivå för utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning är angelägen för att kunna bibehålla den ökade kvalitet som övningsskoleprojektet har bidragit till. Resurser behövs även för att stärka samverkan med skolan, bland annat i form av adjungerade lärare, som i detta sammanhang utgör en viktig länk mellan lärosätet och skolorna. På grund av de statliga lärarlönesatsningarna, i kombination med lärarbristen i skolan, kan universitetet dock i vissa fall inte matcha det löneläge som skolan erbjuder. Det är därför svårt att rekrytera adjungerade adjunkter, liksom universitetslärare i övrigt med lärarerfarenhet, i tillräcklig omfattning.

Forskning och forskningens infrastruktur

Stockholms universitets forskningsverksamhet präglas av fri grundforskning kompletterad med tillämpad forskning där forskningen över vetenskapsområdena är central för samhällets utveckling och har betydande relevans för de globala målen i Agenda 2030. Universitetets forskning håller hög internationell kvalitet och prövas kontinuerligt genom extern och intern utvärdering.

Läroanställningar vid universitetet (biträdande lektorer, lektorer och professorer) är i dag fullt finansierade av statsanslag, vilket är ett medvetet strategiskt ställningstagande från universitetets sida. Utgångspunkten är ett långsiktigt perspektiv på verksamheten för att säkra utveckling av prioriterade forskningsinriktningar.

Finansieringen av forskning och utbildning på forskarnivå

En fortsatt långsiktig och strategisk planering säkerställs genom en höjning av det statliga anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå (basanslaget). Samtidigt vill Stockholms universitet framhålla den stora betydelsen av fria projektmedel från Vetenskapsrådet och andra forskningsfinansiärer som resurs och kvalitetsdrivande incitament.

Satsningen enligt den förra forskningspropositionen på höjda basanslag innebär under den innevarande fyraårsperioden en genomsnittlig årlig ökning på två procent, vilket mot bakgrund av samtidiga besparingskrav inte medför någon reell ökning. I princip görs inga satsningar på fri grundforskning, vilket ur Stockholms universitets perspektiv – vars verksamhet och externfinansiering starkt domineras av medel till grundforskning – innebär en långsiktig utmaning. För att möta den arbetar universitetet strategiskt med kontinuerliga omprioriteringar och nya initiativ inom forskningen, bland annat institutionssamgåenden som främjar bredare forsknings- och utbildningssamarbeten. Ett allt aktivare, och allt mer framgångsrikt, arbete bedrivs för att öka bidragen från EU och då inte minst från ERC.

I universitetets strategier lyfts betydelsen av samarbeten mellan vetenskapsområdena fram, vilka främjas bland annat genom planeringsbidrag för att utveckla områdesöverskridande forskningsansökningar. Detta har vid uppföljningar visat sig ge resultat i form av beviljade medel till större, mångvetenskapliga forskningsprojekt.

Stockholms universitet bildar tillsammans med Karolinska Institutet (KI) och Kungliga Tekniska högskolan (KTH) en komplett akademisk miljö, där dessa båda lärosäten är de medicinska och tekniska fakulteter som Stockholms universitet saknar. En uppskattning visar att våra tre lärosäten sedda som ett skulle placera sig på nionde plats på Shanghailistan, före alla europeiska lärosäten utom Cambridge och Oxford. Av ARWU-rankningens (Academic Ranking of World Universities) 500 högst rankade lärosäten finns idag 11 i Sverige, utspridda över hela landet. Sverige är därmed det enda landet i världen som har mer än ett toppuniversitet per miljon invånare, vilket visar att vi lyckats bra med regional fördelning. Drastiska omfördelningar skulle därför riskera att skada Sverige som forskningsnation i internationell konkurrens. En viktig förutsättning för ett effektivt utnyttjande av medlen för forskning, forskarutbildning och utbildning är att olika lärosäten har olika roller. Sverige har ett tiotal forskningsintensiva universitet och det är hit forskningsresurserna även fortsättningsvis måste koncentreras för att det lilla landet Sverige ska ha förutsättningar att hävda sig i den hårdnande internationella forskningskonkurrensen, där inte minst länder i Asien nu satsar oerhört starkt. Däremot är det viktigt att utbildning av hög kvalitet, främst upp till kandidatnivå, bedrivs på ett stort antal lärosäten.

Universitetet vill återigen påpeka det problematiska i att använda en samverkansindikator för resursfördelning till lärosätena. Samverkan är – och bör vara – ett mångtydigt begrepp utan klar definition och en verksamhet vars effekter är långsiktiga och oerhört svåra att utvärdera. Alla stora universitet bedriver mycket omfattande samverkan, men av mycket olika art beroende på lärosätets profil. Stockholms universitet har exempelvis mångåriga och välutvecklade forskningssamarbeten med flera statliga museer och universitetet skapar nu tillsammans med

Naturhistoriska riksmuseet ett internationellt ledande forskningscentrum för paleogenetik. I vår öppnar Östersjöhuset på Skansen, där Stockholms universitet och Sveriges lantbruksuniversitet tillsammans med Skansen skapar ett kunskapscentrum för Östersjön. Samverkan innefattar även samarbeten genom Vetenskapens hus, Östersjöcentrum och Bergianska trädgården liksom med Dramaten. Ytterligare ett exempel är samarbetet kring Accelerator, universitetets nya mötesplats mellan konst och vetenskap som öppnar i höst.

Finansiering av forskningens infrastruktur

Sverige har genom de oerhörd stora investeringarna i forskningsinfrastrukturerna MAX IV, ESS (European Spallation Source) och SciLifeLab nu unika möjligheter till internationellt ledande forskning inom materialvetenskap och livsvetenskap, i båda fallen med stark möjlighet till utveckling av svensk industri. För att dessa anläggningar ska nå sin fulla potential och för att svenska lärosäten ska kunna bredda den forskningsbas som utnyttjar anläggningarna krävs emellertid förstärkt finansiering. Annars riskerar gjorda svenska investeringarna, i synnerhet i MAX IV och ESS, att främst komma andra länder tillgodo. Stockholm–Uppsala-regionen är ledande i Sverige både vad gäller forskning inom materialområdet och inom livsvetenskaperna och har därför utomordentliga förutsättningar att utvidga den forskning som skulle kunna utnyttja MAX IV, ESS och SciLifeLab.

När det gäller MAX IV anser Stockholms universitet att ansvaret för finansieringen av driften i framtiden bör ligga på initiativtagarna: Vetenskapsrådet, Vinnova, Lunds universitet och Region Skåne och inte på lärosätena. Vad gäller SciLifeLabs grundfinansiering är de riktade infrastrukturmedel direkt från regeringen och de strategiska forskningsområdesmedlen helt nödvändiga, och en ökning av dessa vore en god investering. De snabbt ökande behoven av infrastruktur inom livsvetenskaperna, där SciLifeLab är en huvudaktör, kan hanteras på olika sätt, till exempel av Vetenskapsrådet förutsatt att finansiering för forskningsinfrastruktur där ökar. För ESS måste utvecklingen noga bevakas, här har regeringen ansvaret.

Kraven på infrastruktur för lagring och hantering av forskningsdata ökar snabbt. Orsakerna är flera såsom införandet av Open Access och utvecklingen av nya datakrävande tekniker till exempel inom livsvetenskaperna, MAX IV och ESS. Den revolution som är på gång inom AI, karakteriserad av begrepp som maskininlärning och djup inlärning, ställer också krav på tillgång till datorer med ny arkitektur. Knut och Alice Wallenbergs stiftelse har tagit viktiga initiativ inom detta område. Denna snabba utveckling innebär en stor vetenskaplig potential men kommer att medföra betydande ökade infrastrukturkostnader.

I och med att Vetenskapsrådet finansierar nationell infrastruktur med högst 50 procent faller stor del av finansieringsansvaret på de forskningsstarka universiteten. Detta, liksom behovet av betydande förstärkning av Vetenskapsrådets medel för forskningsinfrastruktur, är viktigt att beakta i kommande forskningsproposition.

För att möta det ökade behovet av infrastruktur sker en utveckling mot ökat samarbete mellan universiteten inom URFI, universitetens referensgrupp för forskningsinfrastruktur, liksom

mellan URFI och Vetenskapsrådet. Samarbetet har stor potential förutsatt att en rimlig nationell finansiering finns tillgänglig. Härutöver arbetar Stockholms universitet för ett utvidgat regionalt samarbete om infrastrukturanläggningar i Stockholm–Uppsala-regionen.

Stockholms universitet är tillsammans med KTH sedan 2007 värd för Nordita, det Nordiska institutet för teoretisk fysik, som under mer än 60 år har spelat en central roll för utvecklingen av teoretisk fysik i Norden och utgör ett mycket framgångsrikt nordiskt samarbete. Samarbetet finansieras, efter en serie nedskärningar, av Nordiska Ministerrådet med ca 10 mnkr per år. Ministerrådets avsikt har varit att successivt helt avveckla det finansiella stödet och överföra medel och ansvar till NordForsk som emellertid inte axlat detta ansvar. Genom Islands intervention stoppades beslutet och Ministerrådet genomför nu en utredning om hur Nordita och de övriga så kallade nordiska samarbetsorganen ska ges möjlighet till finansiering. Stockholms universitet förordar att regeringen verkar för en kompromisslösning som även framgent medger långsiktig finansiering av nordiska samarbeten inom excellent forskning med stort nordiskt mervärde.

Hantering av forskningsdata och öppet tillgängligt publiceringssystem

Stockholms universitet anser att forskning som är helt eller delvis offentligt finansierad bör hanteras och vara öppet tillgänglig enligt internationellt vedertagna principer i den mån det är möjligt med hänsyn till juridiska, etiska och eventuella kommersiella aspekter. Stockholms universitet arbetar för att tillgängliggöra forskning och forskningsresultat, bland annat genom att ekonomiskt stödja forskarna att publicera sig i tidskrifter som enbart är öppet tillgängliga samt att aktivt bygga upp en stödstruktur för hanteringen av forskningsdata. Lärosätet deltar även i nationella och internationella sammanhang som verkar för att främja nya incitament och strukturer för öppen vetenskap. Infrastruktur för att stödja och möjliggöra korrekt hantering, lagring, tillgängliggörande och bevarande av forskningsdata är kostnadskrävande. Bland annat kommer universitetet att behöva bygga upp ett IT-tekniskt stöd för säker hantering av forskningsdata under hela forskningsprocessen.

Stockholms universitet förespråkar en utveckling i riktning mot ökad nationell samordning av ansvar för och tillhandahållande av e-infrastrukturer för forskning. Det vore enligt universitetet en bra lösning om Vetenskapsrådet i samverkan med lärosätena ges ansvaret för denna samordning inom ramen för samarbetet avseende forskningsinfrastruktur.

Medlemskap i forskningssamarbeten

Forskningsamarbeten av olika slag mellan olika länder, organisationer och lärosäten är helt fundamentala för forskningen. Som Stockholms universitet framfört tidigare är det inte funktionellt eller hållbart att statliga lärosäten måste begära bemyndigande från riksdagen vad gäller vissa medlemskap. Regeringen bör utreda om det går skapa ett generellt undantag eller ett bemyndigande för forskningssamarbeten.

Stockholms universitet är bemyndigat att besluta om en årlig medlemsavgift på högst 250 000 kronor per år under åren 2017–2022 för medlemskap i EIT Digital, ett av konsortierna inom Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). Medlemsavgiften beräknas uppgå till ca 25 000 euro per år (drygt 260 000 kronor per 2019-02-06) under de närmaste fyra åren. På grund av den svaga kronkursen behöver bemyndigandet utökas något. Bemyndigandet kan komma att behöva förnyas inför 2023.

Stockholms universitet har tillsammans med sju andra universitet bildat det europeiska universitetsnätverket CIVIS – European Civic University. Ambitionen med CIVIS är att långsiktigt skapa förutsättningar för forskning, undervisning, kulturella utbyten och medborgar-engagemang från Medelhavet till Östersjön, med kopplingar till Afrika. Sverige med sina starka universitet skulle kunna spela en ledande roll i de universitetsnätverk som nu bildas, men för att det ska bli verklighet krävs starkt nationellt stöd. Det är därför av största vikt att dialogen mellan Utbildningsdepartementet och svenska lärosäten rörande dessa frågor stärks.

Gemensamt för utbildning och forskning

Utbildning till sjukhusfysiker och forskning inom medicinsk strålningsfysik

Stockholms universitet är ett av fyra svenska lärosäten som erbjuder sjukhusfysikerutbildning, som är en femårig legitimationsgrundande utbildning. Sjukhusfysikern är sjukvårdens expert inom strålbehandling och diagnostiska metoder och yrkeskategorin finns därför representerad vid det absoluta flertalet sjukhus. Det handlar sålunda om en samhällsnyttig utbildning där behovet av utbildad personal idag kraftigt ökar såväl för medicinska behov som för forskningsändamål. Utbildningen är dyr att bedriva och studentgrupperna är – vid samtliga lärosäten – relativt små. Om något av lärosätena valde att avveckla utbildningen skulle det få stor påverkan på personalförsörjningen av sjukhusfysiker.

På senare år har stora satsningar skett inom medicinsk strålningsfysik. För första gången har Stockholms läns landsting, numera Region Stockholm, inom ramen för Karolinska universitetssjukhusets forskningsverksamhet satsat på två cyklotroner. Detta ger unika möjligheter att studera radioaktivt märkta ligander, den mest känsliga markör som existerar, både för diagnostik och för terapier. Inom medicinsk strålningsbehandling finns även protonanläggningen i Uppsala – Scandionkliniken; en nationell anläggning där alla 21 landstingen deltar, men där en kraftfull vetenskaplig satsning krävs för ett mer effektivt utnyttjande.

Hela detta område är enligt Stockholms universitets mening en kraftigt underfinansierad verksamhet. Det starkt ökande behovet av kompetens – såväl av utbildade sjukhusfysiker som inom forskningsfältet medicinsk strålningsfysik – är nationellt, och det är inte längre hållbart att enbart överlåta frågan till regionerna. Här krävs att staten tar ett ansvar.

Lokalförsörjning

Tillgången till ändamålsenliga lokaler är av central betydelse för universitetets utveckling av utbildning och forskning samt för att kunna erbjuda en god fysisk arbetsmiljö.

Universitetets verksamhet, såväl inom utbildning som forskning, har vuxit under en rad år; Bara under den senaste tioårsperioden har antalet årsarbetskrafter ökat med mer än 20 procent. Expansionen innebär utmaningar vad gäller lokalförsörjningen. Till detta kan läggas att delar av lokalbeståndet är i behov av renovering och att andra delar inte är ändamålsenliga.

Universitet är därför inne i en intensiv utvecklingsfas med flera stora byggprojekt. Under perioden kommer nya lokaler, som omfattar drygt 40 000 kvadratmeter, att färdigställas i Albanoområdet. Samtidigt kommer universitetet att säga upp andra, mindre ändamålsenliga, lokaler. Renoveringsprojekt bedrivs inom andra delar av lokalbeståndet och ytterligare utbyggnadsmöjligheter undersöks.

Vid utgången av 2018 uppgick Stockholms universitet lokalbestånd till totalt 296 000 kvm. Lokalkostnadernas andel av universitetets totala kostnader uppgick till knappt 14 procent (se vidare tabell Lokalförsörjning).

Tidsperiod för hyresavtal

Stockholms universitet ställde sig positivt till flera av förslagen i Ekonomistyrningsverkets rapport *Uppdrag att se över vissa frågor om hyresavtal – bindningstiden i hyresavtal avseende lokaler för universitet och högskolor*. Särskilt gäller det huvudförslaget att universitet och högskolor ska kunna ges utökad mandat att teckna hyresavtal utan regeringens medgivande med bindningstid upp till 15 alternativt 20 år.

Stockholms universitet kommer under 2019 att lämna in en framställan till regeringen om medgivande till att ingå ett tjugotvåårigt hyresavtal för Hus 1, Hus 2 och Hus 4 i kvarteret Katrumpstullen 7 och 8 i Albano. Universitetet avser även att lämna in framställan om medgivande att ingå ett 20-årigt avtal för Frescati backe, Svante Arrhenius väg 21A.

Konsekvenser av Akademiska Hus hyressättning

Stockholmsregionen är Sveriges ledande tillväxt-, kunskaps- och innovationsregion och står för nästan en tredjedel av landets BNP. Stockholms universitet spelar en betydelsefull roll i regionens kompetensförsörjning. Att Akademiska Hus enligt riksdagsbeslut och bolagsordningen ska generera marknadsmässig avkastning försvårar dock universitetets möjligheter att genomföra sitt uppdrag på bästa sätt. Marknadshyresprincipen drabbar lärosätena i Stockholmsområdet extra hårt och har lett till att hyreskostnaden per kvadratmeter varierar stort mellan Sveriges lärosäten. Om Stockholms universitet hade haft samma kvadratmeterkostnad som till exempel Lunds universitet, skulle de årliga hyreskostnaderna bli drygt 150 miljoner kronor lägre. Akademiska Hus hyressättning bedöms på sikt urholka anslagen väsentligt vilket i förlängningen påverkar kvaliteten i utbildning och forskning.

Stockholms universitet anser att marknadshyresprincipen inte är rimlig och förespråkar att Akademiska Hus får ett beslutat samhällsuppdrag. Konkret skulle det innebära att Akademiska Hus lämnade marknadshyresprincipen till förmån för en hyressättning som är långsiktigt hållbar och transparent för lärosätena. En alternativ åtgärd är att de lärosäten som

drabbas hårdast av marknadshyresprincipen erhåller kompensation för detta i form av särskilda anslag.

Ekonomisk utveckling

Stockholms universitet fortsätter 2018 utvecklingen från förra året med minskande myndighetskapital. För 2018 redovisar universitetet en negativ kapitalförändring på 196 mnkr, där årets underproduktion är en bidragande faktor. Detta kan jämföras med föregående års underskott på 45,6 mnkr. År 2018 uppgick intäkterna till 5 142 mnkr, vilket är 1,3 procent högre jämfört med 2017. Universitetets kostnader ökade under året till 5 338 mnkr, vilket är 4,3 procent högre än kostnaderna för föregående år. Det innebär att myndighetskapitalet med årets kapitalförändring inkluderad uppgår till 1 005 mnkr. Årets kapitalförändring fördelar sig med -126 mnkr inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt -70 mnkr inom forskning och utbildning på forskarnivå. Förra året var motsvarande siffror +26 mnkr för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och -72 mnkr för forskning och utbildning på forskarnivå.

Användning av myndighetskapital för strategiska och nödvändiga satsningar

Universitetet har att hantera ett betydande positivt myndighetskapital, trots de två senaste årens minskning. Det centralt ackumulerade kapitalet har tidigare år ökat bland annat på grund av återföringen av en tidigare hyresavsättning för lokaler i Konradsberg samt en större återbetalning från SPV av felaktiga pensionsinbetalningar. Även kapitalet på institutionsnivå har ökat, främst på grund av att intäkterna inom forskning ökat kraftigt och att man inte hunnit expandera verksamheten i samma takt.

Stockholms universitet bedriver därför ett systematiskt arbete för att investera det ackumulerade myndighetskapitalet, och har bland annat initierat ett antal betydelsefulla investeringar i syfte att möta de utmaningar och förbättringsområden som lyfts fram i universitetets strategier och åtgärdsplan. Centralt rör det sig bland annat om avsättningar av medel för fastighetsinvesteringar för att säkra den långsiktiga lokalförsörjningen, exempelvis betydande investeringar kopplade till byggnationer i Albano (se vidare under rubriken "Lokalförsörjning"). Det finns även ett omfattande renoveringsbehov av universitetets befintliga lokaler för att anpassa lokalbeståndet till behoven för framtidens lärandemiljöer. Ytterligare centrala satsningar omfattar stöd till forskningsinfrastruktur samt ett antal större verksamhetsnära strategiska satsningar inom utbildning och forskning, exempelvis kvalitetsutveckling av utbildning.

Både under 2017 och 2018 har rektor dessutom fattat beslut om indragning av delar av myndighetskapitalet på institutionsnivå. Kapitalet har omfördelats och återförts till verksamheten för specifika strategiska ändamål. Dessa satsningar har bland annat avsett utveckling av profilområden, humanvetenskaplig miljöforskning, digital humanvetenskap samt medfinansiering av forskningsinfrastruktur och core facilities inom naturvetenskaperna. Ytterligare indragningar och omfördelningar kan bli aktuella även under kommande år.

Låneramens storlek

Stockholms universitet bedömer att låneramen behöver återställas till 600 mnkr för perioden 2020–2022, dvs. samma nivå som 2018. Denna bedömning görs med utgångspunkt i investeringsplaneringen som visar på fortsatta strategiska satsningar och investeringar, främst i nya och upprustade lokaler. Låneramen har vid utgången av 2018 nyttjats med 516 mnkr.

I beslutet har deltagit: justitieråd Kerstin Calissendorff (ordförande), rektor Astrid Söderbergh Widding, professor Henrik Cederquist, vice kårordförande Anton Hjelm, direktör Anders Lindberg, avdelningschef Qaisar Mahmood, professor Astri Muren, doktorand Pil Maria Saugmann, verkställande direktör Eva Swartz Grimaldi, student Hugo Thorén (tjänstgörande suppleant) samt professor Elisabeth Wåghäll Nivre.

Övriga närvarande: biträdande förvaltningschef Åsa Borin, samverkanschef Anki Bystedt, professor Ylva Engström (suppleant), controller Marie Eriksson, doktorand Philip Gustafsson (suppleant), prorektor Clas Hättestrand, utredare Anna Riddarström, professor Jessica van der Sluijs (suppleant), controller Katharina Soffronow, chefsjurist Markos Stavroulakis, Elisabet Weingartner (SACO), sekretariatschef Maria Wilenius samt universitetsdirektör Eino Örnfeldt.

Kerstin Calissendorff

Åsa Borin

Delges:

Regeringen (utbildningsdepartementet)
 Finansdepartementet
 Ekonomistyrningsverket
 Riksdagens utredningstjänst
 Riksrevisionen
 Statskontoret

Tabeller budgetunderlag 2020–2022

Nedan redovisas de tabeller som universitetet enligt Direktiv till budgetunderlag för verksamheten vid statliga universitet och högskolor för budgetåren 2020–2022 ska inkomma med.

Tabell 1 Total budget

Total budget	2018	2019	2020	2021	2022
(tkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<i>Verksamhetens intäkter</i>					
Anslag ¹	3 349 098	3 401 591	3 441 591	3 481 591	3 481 591
Avgifter	423 073	448 692	475 864	504 681	535 245
Bidrag	1 412 048	1 489 134	1 570 757	1 657 218	1 748 843
Finansiella intäkter	5 544	5 000	5 000	7 000	7 000
Summa intäkter	5 189 763	5 344 417	5 493 212	5 650 491	5 772 679
<i>Verksamhetens kostnader</i>					
Personal	3 640 952	3 692 487	3 778 647	3 871 476	3 953 914
Lokaler	756 774	767 109	771 526	790 106	805 793
Drift/Övrigt	779 633	782 599	807 085	827 239	845 850
Avskrivningar	144 161	146 694	148 426	152 142	155 594
Finansiella kostnader	16 664	8 000	10 000	12 000	14 000
Summa kostnader	5 338 184	5 396 889	5 515 684	5 652 963	5 775 151
Verksamhetsutfall	-148 421	-52 472	-22 472	-2 472	-2 472
Transfereringar	-48 105	-48 105	-48 105	-48 105	-48 105
Resultat från andelar i dotterbolag	577	577	577	577	577
Årets kapitalförändring/ årets resultat	-195 949	-100 000	-70 000	-50 000	-50 000
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	1 005 326	905 326	835 326	785 326	735 326
Utgående oförbrukade bidrag	1 274 634	1 344 779	1 418 784	1 496 861	1 579 236

Tabell 2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr)	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<i>Verksamhetens intäkter</i>					
Takbelopp ¹	1 739 036	1 760 939	1 760 939	1 760 939	1 760 939
Beräknad avräkning ² (A)	1 652 783	1 680 939	1 720 939	1 760 939	1 760 939
Särskilda åtaganden (B)	65 960	69 764	69 764	69 764	69 764
Anslag (A+B)	1 718 743	1 750 703	1 790 703	1 830 703	1 830 703
Avgifter	225 338	238 678	252 809	267 775	283 628
Bidrag	90 846	101 091	112 491	125 177	139 293
Finansiella intäkter	3 216	2 900	2 900	4 061	4 061
Summa intäkter³	2 038 143	2 093 373	2 158 903	2 227 716	2 257 685
<i>Verksamhetens kostnader</i>					
Personal	1 455 333	1 478 586	1 508 262	1 541 041	1 560 858
Lokaler	387 437	392 389	387 246	395 661	400 750
Drift/Övrigt	237 345	242 067	252 761	258 255	261 576
Avskrivningar	43 789	45 288	44 433	45 398	45 982
Finansiella kostnader	9 657	4 636	5 795	6 954	8 113
Summa kostnader	2 133 561	2 162 967	2 198 497	2 247 310	2 277 279
<i>Justering</i>					
Differens (regleringsbrev - RR) ⁴	-30 741	-30 741	-30 741	-30 741	-30 741
Res. från andelar i dotterbolag	335	335	335	335	335
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	-125 824	-100 000	-70 000	-50 000	-50 000

¹ Takbelopp enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1) i 2019 års prisnivå.

² Beräknad avräkning av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå bland annat med hänsyn till ev. utnyttjande av tidigare uppkommet anslagssparande eller överproduktion, samt ev. decemberprestationer.

³ Summering av anslag, avgifter, bidrag och finansiella intäkter.

⁴ Justeringen görs för att periodens kapitalförändring skall stämma överens med resultatet i årsredovisningen. Den består av den differens som uppstår mellan anslaget enligt regleringsbrevet (som redovisas ovan) och anslaget enligt resultaträkningen. Differensen beror på att anslagen enligt regleringsbrevet innehåller transfereringsmedel som inte bokförs som en anslagsintäkt i resultaträkningen utan som transfereringar (t.ex. delar av anslaget för stöd till studenter med funktionshinder). Justeringen består även av resultatet från andelar i dotterbolag (som inte ingår i det verksamhetsutfall som redovisas ovan).

Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå

Forskning och utbildning på forskarnivå (tkr)	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<i>Verksamhetens intäkter</i>					
Anslag ¹	1 630 355	1 650 888	1 650 888	1 650 888	1 650 888
Avgifter	197 735	210 014	223 055	236 906	251 617
Bidrag	1 321 202	1 388 043	1 458 266	1 532 042	1 609 550
Finansiella intäkter	2 328	2 100	2 100	2 939	2 939
Summa intäkter	3 151 620	3 251 045	3 334 309	3 422 775	3 514 994
<i>Verksamhetens kostnader</i>					
Personal	2 185 619	2 213 900	2 270 385	2 330 434	2 393 056
Lokaler	369 337	374 720	384 280	394 444	405 043
Drift/Övrigt	542 288	540 533	554 323	568 985	584 274
Avskrivningar	100 372	101 406	103 993	106 744	109 612
Finansiella kostnader	7 007	3 364	4 205	5 046	5 887
Summa kostnader	3 204 623	3 233 923	3 317 187	3 405 653	3 497 872
<i>Justering</i>					
Differens (regleringsbrev - RR) ²	-17 364	-17 364	-17 364	-17 364	-17 364
Res. från andelar i dotterbolag	242	242	242	242	242
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	-70 125	0	0	0	0

¹ Med anslag avses de medel som har anvisats myndigheten i budgetpropositionen för 2019 i 2019 års prismetod.

² Justeringen görs för att periodens kapitalförändring skall stämma överens med resultatet i årsredovisningen. Den består av den differens som uppstår mellan anslaget enligt regleringsbrevet (som redovisas ovan) och anslaget enligt resultaträkningen. Differensen beror på att anslagen enligt regleringsbrevet innehåller transfereringsmedel som inte bokförs som en anslagsintäkt i resultaträkningen utan som transfereringar. Justeringen består även av resultatet från andelar i dotterbolag (som inte ingår i det verksamhetsutfall som redovisas ovan).

Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

Investeringar i anläggnings- tillgångar ¹ (mnkr)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.	Ber.
IB lån i Riksgäldskontoret	441	516	596	596	596	596
Beräknad nyupplåning	118	140	80	80	80	80
<i>varav investeringar i immateriella anläggnings-tillgångar</i>	0	3	3	3	3	3
Beräknad amortering	43	60	80	80	80	80
UB lån i Riksgäldskontoret	516	596	596	596	596	596
Maximalt utnyttjande av låneramen under året	516	596	596	596	596	596
Föreslagen låneram	600	597	600	600	600	600
Beräknad ränteutgift	0	1	3	5	6	6
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	0	0,2	0,5	0,8	1	1
Summa räntor och amorteringar	43	61	83	85	86	86
Maximalt utnyttjande av räntekontokredit under året	0	0	0	0	0	0
Föreslagen räntekontokredit	0	0	0	0	0	0

¹ Enligt definition i 5 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Tabell 5
Lokalförsörjning

Redovisning av lokaler	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Area, kvm LOA (exkl. student- och gästforskarbostäder)					
- föregående års utgång ¹	300 395	295 709	291 723	295 031	290 851
- ökning under året	22 624	8 675	59 148	31 885	31 885
- minskning under året	-27 310	-12 661	-55 840	-36 065	-31 885
- vid årets utgång (A)	295 709	291 723	295 031	290 851	290 851
Förbättringsutgift på annans fastighet (mnkr)²					
- nyinvesteringar	25	79	29	56	55
- avskrivningar	28	30	30	30	30
Lokalhyra (exkl. student- och gästforskarbostäder) (mnkr) (B)³	649	652	663	712	758
Genomsnittlig hyra (kr/m² LOA)⁴	2 194	2 237	2 247	2 449	2 606
Sammanställning av lokalkostn (exkl. student- och gästforskarbostäder) (mnkr) (C)^{5,6}	739	761	766	784	800
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA)⁷	2 499	2 609	2 595	2 696	2 750
Lärosätets totala kostnader (D)	5 338	5 397	5 516	5 653	5 775
Totala externa hyresintäkter	-45	-46	-48	-49	-51
Justerade totala kostnader (D2)	5 383	5 443	5 563	5 702	5 826
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader⁸	13,84%	14,10%	13,88%	13,87%	13,85%
Lokalkostnadens andel av justerade totala kostnader⁹	13,73%	13,98%	13,76%	13,75%	13,73%

¹ Fr.o.m. 2013 Inklusivt Stockholms universitets andel av lokalarea i Science for Life Laboratory (en tredjedel av 8095 kvm).

² En redovisning lämnas av det totala utgående beloppet enligt balansräkningens balanspost.

³ Inklusivt avtalade ersättningar vid avflyttning före viss tidpunkt, i fall då sådan beräknas ske, samt eventuella återställningskostnader vid avflyttning.

⁴ Beräknas som B/A.

⁵ AlbaNova: KTH och Stockholms universitet delar lika på kostnaderna men KTH administrerar AlbaNova (konto 5093).

⁶ Redovisas i enlighet med SUHF:s rekommendationer (REK 2014:1, 2015-10-26, dnr 14/069) om lokalkostnader vid universitet och högskolor i den del som avser sammanställning av lokalkostnader, se bilaga 2 till rekommendationerna.

⁷ Beräknas som C/A.

⁸ Beräknas som C/D.

⁹ Beräknas som C/D2.

**Tabell 6 Avgifter
(tkr)**

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat
2018	279 050	291 898	-12 848
<i>varav tjänsteexport</i>	33 639	28 334	5 305
2019	287 422	300 655	-13 233
<i>varav tjänsteexport</i>	34 648	29 184	5 464
2020	296 044	306 668	-10 624
<i>varav tjänsteexport</i>	35 688	30 060	5 628

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
2018		9 884	12 763	-2 879
2019		9 450	10 700	-1 250
2020		9 450	10 700	-1 250

¹ Intäkter som inte får disponeras.

Avgiftsintäkter enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen redovisas inte.

Tabell ESV1 Verksamhetsinvesteringar

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(tkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.	Ber.
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	81	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	167 361	169 017	135 214	135 214	135 214	135 214
Byggnader, mark och annan fast egendom	30 598	30 901	24 721	24 721	24 721	24 721
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	198 040	202 918	162 935	162 935	162 935	162 935
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	118 299	140 000	110 000	110 000	110 000	110 000
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	79 741	62 918	52 935	52 935	52 935	52 935
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering	198 040	202 918	162 935	162 935	162 935	162 935

Tabell ESV2 Särskild information om verksamhetsinvesteringar

Avser inv som påbörjats men inte färdigställts, eller som är planerade att påbörjas.

	Totalt	Ack.	2019	2020	2021	2022	2023–
(tkr)		utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.	Ber.
Verksamhetsinvesteringar per objekt¹							
<i>Mikroskop, SciLifeLab</i>	49 000		49 000				
	0						
	0						
	0						
Summa utgifter för investeringar	49 000	0	49 000	0	0	0	0
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	0						
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	49 000		49 000				
Leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0						
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0						
Summa finansiering	49 000	0	49 000	0	0	0	0
Varav investeringar i anläggningstillgångar:							
Datasystem, rättigheter m.m.	0						
Maskiner och inventarier	49 000		49 000				
Fastigheter och mark	0						
Övriga verksamhetsinvesteringar	0						
Summa investeringar i anläggningstillgångar	49 000	0	49 000	0	0	0	0